

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3326/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.334/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény 108. § (1) bekezdés alaptörvény-ellenességének megállapítására és az ezzel kapcsolatos alkalmazási tilalom kimondására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó vadásztársaság jogi képviselője (dr. Kiss Szilárd egyéni ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Kúria Pfv.V.21.334/20221/8. számú ítélete, a Győri Ítéltábla Pf.III.20.053./2021/8. számú ítélete és a Tatabányai Törvényszék 16.P.20.040/2019/82. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapítottan kérte továbbá a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (továbbiakban: Vtv.) 108. § (1) bekezdés alaptörvény-ellenességének megállapítását és a támadott rendelkezéssel kapcsolatos alkalmazási tilalom kimondását.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó (az alapügy felperese) a 2007–2017. vadgazdálkodási üzemtervi ciklusban a jogvitával érintett vadászterület vadászatra jogosultja, haszonbérelője volt. A vadászterület földtulajdonosi közössége a 2016. augusztus 26-án tartott tulajdonosi gyűlésen hozott 7/2016. (VIII. 26.) számú határozatával (a továbbiakban: határozat) kizárta az indítványozó előhaszonbérleti jogát, 10/2016. (VIII. 26.) számú határozatával pedig felhatalmazta a közös képviselőt, hogy kössön haszonbérleti szerződést az alapügy II. rendű alperesével. A vadászati hatóság az így létrejött haszonbérleti szerződés alapján a II. rendű alperest vadászatra jogosultként a 2017. március 1-től kezdődő vadgazdálkodási üzemtervi ciklusra nyilvántartásba vette.
- [4] Az indítványozó keresetében elsődlegesen és másodlagosan annak megállapítását kérte, hogy az alperesek között létrejött haszonbérleti szerződés vele szemben hatálytalan, illetve érvénytelen, a szerződés közte és az I. rendű alperes között jött létre; további kereseteiben kérte a szerződés létrehozását közte és az I. rendű alperes között, illetve az I. rendű alperes kötelezését a társult vadászati jog versenyeztetés útján történő hasznosítására. Érvelésének az volt a lényege, hogy a földtulajdonosi gyűlés összehívására és megtartására, továbbá a határozat meghozatalára szabálytalanul került sor, s ekként az előhaszonbérleti jogát kizáró határozat érvénytelen. Ebből pedig az következik, hogy előhaszonbérleti jogát gyakorolhatja. Kérte annak megállapítását is, hogy az I. rendű alperes a jó hírnevét megsértette az előhaszonbérleti joga kizárásával, ezért kötelezze őt a bíróság elégtétel adására és sérelemdíj megfizetésére.
- [5] Az elsőfokú bíróság 2021. február 23. napján kelt, 16.P.20.040/2019/82. számú ítéletével elutasította a keresetet; megállapította, hogy a földtulajdonosi gyűlés összehívása közigazgatási eljárásban, a földtulajdonosi közösség határozata a Vtv. 14. § (3) bekezdése alapján indított perben vizsgálható, a nem földtulajdonos indítványozó a határozat megtámadására azonban nem jogosult. Az elsőfokú bíróság rögzítette továbbá, hogy a szerződés érvénytelenségének a megállapítását csak a szerződő felek kérhetik, s kimondta, hogy az előhaszonbérleti jog kizárása személyiségi jogot nem sért.
- [6] A másodfokú bíróság 2021. június 16. napján kelt, Pf.III.20.053./2021/8. számú döntésével – az indokolás módosítása és kiegészítése mellett – helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. Az elsődleges, előhaszonbérleti jog

megsértésére alapított hatálytalansági kereset kapcsán rögzítette, hogy az indítványozó korábban már kérte az előhaszonbérleti jogát kizáró határozat érvénytelenségének a megállapítását. A keresetet a Tatabányai Járásbíróság 13.P.20.583/2017/17. számú ítéletével (a továbbiakban: előzményi ügy) elutasította, a döntést a Tatabányai Törvényszék 2.Pf.20.015/2018/6. számú határozatával helybenhagyta, mert álláspontja szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 123. §-ban írt megállapítási kereset feltételei nem állnak fenn. Utalt arra a másodfokú bíróság, hogy az előzményi ügyben született döntéshez a Pp. 229. §-a alapján a felek jogviszonyában anyagi jogerő fűződik. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az indítványozó, miután nem tagja a földtulajdonosok közösségének, perindítására sem a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:35. §, sem a Vtv. 14. § (3) bekezdése alapján nem jogosult. A határozat érvénytelenségének alátámasztására felhozott érvei ezért érdemben nem vizsgálhatók. Az alperesek között létrejött haszonbérleti szerződés érvénytelenségét pedig közvetlen jogi érdek, aktív perbeli legitimáció hiányában az indítványozó nem kérheti.

- [7] A Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelme nyomán a jogerős ítéletet a 2022. szeptember 27. napján kelt, Pfv.V.21.334/2021/8. számú döntésével hatályában fenntartotta; indokolásában rámutatott, hogy valamennyi kereseti kérelem eredményességének feltétele az előhaszonbérleti jogot kizáró határozat sikeres megtámadása. Az indítványozó – nem lévén a földtulajdonosi közösség tagja – az előhaszonbérleti joga megsértéséből, az alperesek által kötött haszonbérleti szerződés hatálytalanságával kapcsolatos igényét, amint arra a jogerős döntés is utalt, a Vtv. 14. § (2) és (3) bekezdésére hivatkozva nem érvényesíthette, mert az anyagi jogerő ezt kizárja.
- [8] Mindemellett a Vtv. 16. § (4) bekezdésének utaló rendelkezésére figyelemmel az indítványozó a Ptk. 6:223. §-ra alapítva érvényesíthette igényét. A Kúria azonban a felülvizsgálati kérelem tartalmi hiányossága okán az elsődleges, hatálytalansági keresetet elutasító jogerős ítéleti rendelkezést nem vizsgálta felül. Az indítványozó megsértett jogszabályként nem jelölte meg egyrészt az érvényesített alanyi jogát megalapozó anyagi jogszabályt [Ptk. 6:223. § (2) bekezdés], másrészt úgy hivatkozott a jogerős döntés megalapozatlanságára, hogy az adekvát jogszabályi rendelkezést (Pp. 206. §) nem hívta fel.
- [9] Az indítványozó érvénytelenségi keresetével kapcsolatban a Kúria utalt arra, hogy a szerződés semmisségével kapcsolatos peres eljárás indításához fűződő jogi érdek akkor állapítható meg, ha a felperes jogvédelme más jogi eszköz igénybevételével nem biztosítható. Ahogyan arra a Kúria egy másik határozatában rámutatott, az elővásárlási jog a szerződés érvényességét nem érintő jog, az elővásárlási jog megsértésével kötött szerződés relatív – az elővásárlásra jogosulttal szembeni – hatálytalanságát eredményezheti. Ebből következően a felperes jogi érdekeltsége az elővásárlási joga gyakorlására korlátozódott. Az elővásárlási jog jogosultjának sérelmét a szerződés relatív hatálytalanságának megállapítása teljes mértékben orvosolja, ezért a szerződés érvénytelenségének a megállapítása nem kérhető.
- [10] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének, a 25. cikk (1), (2) bekezdésének, és a 28. cikkének sérelmét állítja. Nézete szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését a támadott döntések azért sértik, mert az előhaszonbérleti jog kizárása „sem a kisebbségben maradt földtulajdonos, sem az előhaszonbérleti jog gyakorlására jogosult” által nem támadható. Álláspontja szerint egy demokratikus jogállamban elképzelhetetlen, hogy valamely személy önkényesen megvont joga egyetlen bíróság előtt se lenne megtámadható.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét egyrészt az elsődleges, hatálytalansági keresetét elutasító döntés érdemi felülvizsgálatának mellőzésében jelölte meg. Az indítványozó szerint, noha a Kúria a felülvizsgálati kérelmének a tartalmi hiányosságára mutatott rá, miszerint a megsértett jogszabályokat (részben) nem jelölte meg, ennek ellenére a felülvizsgálati kérelmét érdemben elbírált. A hivatalból történő elutasítás hiányában a Kúriának – az általa tartalmilag hiányosnak minősített – elsődleges keresetét elutasító jogerős ítéleti rendelkezést felül kellett volna vizsgálnia. Ezen indítványi elem a tartalma szerint ugyan az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére is utal, de az indítványozó a jogorvoslati jog megsértését az indítványában nem állította.
- [12] Az indítványozó sérelmezi továbbá, hogy az eljáró bíróságok az előhaszonbérleti joga jogellenes kizárására alapított és perbe vitt jogát azért nem bírálták el, mert azon az állásponton voltak, hogy a határozat eredményes megtámadása hiányában arra nincs lehetőség. Ez nézete szerint ellentétes az Alaptörvény 25. cikk (1) és (2) bekezdésében írtakkal is, mert a bíróságok az igazságszolgáltatási tevékenységükből eredő kötelezettségüket nem teljesítették. Az indítvány az Alaptörvény 28. cikke kapcsán abban határozza meg alapjogi sérelmét, hogy az eljáró bíróságok az alkalmazott jogszabályokat nem az Alaptörvénnyel összhangban értelmezték.

- [13] Az indítványozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinti, hogy sem közigazgatási, sem polgári úton nincs lehetőség jogorvoslással élni egy olyan földtulajdonosi határozattal szemben, amely kizárja az előhaszonbérleti jog gyakorlását, és sértheti a kisebbségben maradt földtulajdonosok és az előhaszonbérelő érdekeit. Ennek alátámasztására hivatkozik az Alkotmánybíróság 3081/2021. (III. 4.) számú végzésére, továbbá a Kúria Pfv.V.21.003/2021/6. számú döntésére is.
- [14] 2.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó a Vtv. 108. § (1) bekezdés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, az M) cikk (2) bekezdésére, valamint a 38. cikk (1) bekezdésére hivatkozva állítja. A támadott jogszabály nézete szerint azért ellentétes a tisztességes verseny követelményével, mert a félévszázada haszonbérlet területet, amelyet az előző vadászati ciklusban 6000 Ft/ha díj ellenében bérelt, 800 Ft/ha haszonbérleti díj ellenében adták haszonbérbe az új haszonbérelő részére. Az eljárás nem szolgálja a földtulajdonosi közösség gazdasági érdekeit, melynek 80%-ban a Magyar Állam a tulajdonosa. A támadott norma erőfölényt biztosít a földtulajdonosi közösség, és azon keresztül a Magyar Állam részére, mert a Vtv. által biztosított előhaszonbérleti jogot, egy ebből a célból beiktatott, majd – miután a „feladatát” elvégezte – hatályon kívül helyezett jogszabályon alapuló döntéssel kizárhattak. Maga a kizárás, a kizárhatóság, jogállami kereteket feltételezve nem szolgálhatja senki érdekét, s a Magyar Állam 323 967 225 Ft vagyoni hátrányt szenved el.
- [15] A panasz benyújtásakor a támadott norma már nem volt hatályos, de az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján „amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez a panaszos szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [42]; 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]}. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasszal támadott jogszabályi rendelkezés a hatályvesztése ellenére is vizsgálható.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján megvizsgálta, hogy megfelel-e az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [17] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) és 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó panaszát határidőben belül nyújtotta be.
- [18] 3.2. A támadott határozat bírósági eljárást befejező döntés, rendes jogorvoslással nem támadható bírósági határozat. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel a bírósági eljárásban felperesként vett részt, saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [19] 3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés, valamint a 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti indítvány nem, az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti indítvány pedig e feltételnek csak részben felel meg. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis nem hordoz az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogosultságának minősülő tartalmat az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése, a 25. cikke, a 28. cikke, valamint a nemzeti vagyonra vonatkozó 38. cikke {3135/2022. (IV. 1.) AB végzés (a továbbiakban: Abv.), Indokolás [21]; 3108/2017. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [8]; 3387/2019. (XII. 19.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az indítványozó beadványában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogbiztonság elvének sérelmét is állította. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetében van helye. Ezen eseteken kívül az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított további indítványi elemek alkotmányossági vizsgálatára nincs mód {Abv., Indokolás [21]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [20] 3.4. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében egyekben megfelel a határozott kérelem feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont]. Az indítvány megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi

rendelkezéseket, a támadott bírói döntéseket, továbbá kifejezett és indokolt kérelmet terjesztett elő annak megsemmisítésére.

- [21] A fentiek miatt az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz érdemben nem, míg az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított részében vizsgálható.
- [22] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [23] 4.1. Az indítvány tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező bírósághoz fordulás jogának sérelmét jelenti. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján „a bírósághoz fordulás jogát [...] mely nem egyszerűen azt jelenti, hogy valaki kérelemmel fordulhat a bírósághoz és ezzel megindíthatja a bírósági eljárást, ha valamely joga vagy kötelezettsége vitássá válik, hanem hogy a jogvitát a bíróság érdemben bírálja el és arról érdemben, végrehajtható határozatával, végérvényesen dönt [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [78]; 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [16]]” [3124/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [35]].
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok érdemben foglalkoztak az indítványozó által előadott jogi érveléssel, értelmezték a hivatkozott és döntésekben alkalmazott jogszabályokat. A bíróságok az előzményi ügyben hozott ítélet anyagi jogereje, a Kúria pedig a felülvizsgálati kérelem tartalmi hiánya miatt nem vizsgálta az elsődleges hatálytalansági keresetet elutasító jogerős ítéleti rendelkezést. Ezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a bírósághoz fordulás jogának sérelme a jelen ügyben nem merülhet fel, mert az indítványozó a bírósági eljárástól, és a kereseti igény érvényesítésétől nem volt elzárva. A keresetet a rendes bíróságok érdemben elbírálták, a perben ítélettel döntöttek, a hiányos tartalmú felülvizsgálati kérelem elbírálását pedig a perjogi szabályok zárják ki [lásd hasonlóan: 3033/2020. (II. 24.) AB végzés, Indokolás [33]; 3185/2021. (IV. 30.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [25] 4.2. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy jogértelmezés a rendes bíróságok feladata: „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhető ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]] Az Alkotmánybíróság „következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállónan értékelt-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz” [3266/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [26] 5. Az Alkotmánybíróság értékelése szerint az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírói döntésekben kifejtett jogértelmezést, valamint a bíróságok által megállapított tényállást támadja; lényegében az indítvány az ítéletek törvényességi kritikáját foglalja magában. Az Alkotmánybíróság gyakorlata e tekintetben következetes, a bíróságok határozatainak törvényességi felülvizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe [3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]]. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre

jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire azt visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/103/2023.

